

Warszawa, dnia 16 stycznia 2025 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW.501.1.2025

Informacja

**o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych oraz wyborców,
którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat**

Państwowa Komisja Wyborcza informuje o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych oraz wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 oraz z 2024 r. poz. 721, 1572 i 1907).

Należy pamiętać, że we wszystkich przypadkach, o których mowa poniżej, o dotrzymaniu terminu decyduje data otrzymania wniosku przez właściwy organ, a nie data nadania przesyłki.

I. Prawo do uzyskiwania informacji o wyborach

Wyborca niepełnosprawny oraz wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania ukończy 60 lat, ujęty w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania w danej gminie, ma prawo do uzyskiwania informacji o:

- 1) terminie wyborów oraz godzinach głosowania;
- 2) właściwym dla siebie okręgu wyborczym i obwodzie głosowania;
- 3) lokalach obwodowych komisji wyborczych znajdujących się najbliżej jego miejsca zamieszkania, w tym o lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 4) warunkach ujęcia wyborcy w spisie wyborców w obwodzie głosowania, w którym znajduje się lokal obwodowej komisji wyborczej dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych;
- 5) warunkach bezpłatnego transportu do i z lokalu wyborczego;
- 6) komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych listach kandydatów i kandydatach;

7) warunkach oraz formach głosowania.

Informacje te są przekazywane wyborcy, na jego wniosek, przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, wyborca podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

Informacje, o których mowa wyżej, są także udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz podawane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

II. Prawo do bezpłatnego transportu do lokalu wyborczego i transportu powrotnego w gminie, w której w dniu wyborów nie funkcjonuje gminny przewóz pasażerski

Wyborcy niepełnosprawni o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), w tym także wyborcy posiadający orzeczenie organu rentowego o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631, 1243 i 1674);
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 4) zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 5) zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny

oraz wyborcy, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat,

mają prawo do bezpłatnego transportu z:

- 1) miejsca zamieszkania, pod którym dany wyborca ujęty jest w spisie wyborców, albo miejsca podanego we wniosku o zmianę miejsca głosowania, do lokalu wyborczego właściwego dla obwodu głosowania, w którego spisie wyborców ujęty jest ten wyborca;

- 2) miejsca pobytu do najbliższego lokalu wyborczego w dniu głosowania, **w przypadku wyborcy posiadającego zaświadczenie o prawie do głosowania;**
- 3) lokalu wyborczego, do miejsca, w którym dany wyborca rozpoczął podróż, zwanego dalej „transportem powrotnym”.

Transport do lokalu i transport powrotny zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta) gminy, w której w dniu wyborów nie funkcjonuje gminny przewóz pasażerski.

Wyborcy niepełnosprawnemu, którego stan zdrowia nie pozwala na samodzielną podróż, **może towarzyszyć opiekun.**

Zamiar skorzystania z prawa do transportu do lokalu lub transportu powrotnego powinien zostać zgłoszony przez wyborcę właściwemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) **najpóźniej w 13. dniu przed dniem wyborów.**

Zgłoszenie zamiaru skorzystania z prawa do transportu do lokalu lub transportu powrotnego dotyczy również ewentualnego ponownego głosowania (tzw. II tury). W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca, który nie zgłosił zamiaru skorzystania z prawa do transportu do lokalu lub transportu powrotnego przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania (tzw. I turze) zgłosić właściwemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) zamiar skorzystania z prawa do transportu do lokalu lub transportu powrotnego w ponownym głosowaniu (tzw. II turze), najpóźniej w 5. dniu przed dniem ponownego głosowania.

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie lub w formie elektronicznej. Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), numer PESEL wyborcy oraz opiekuna, jeśli ma towarzyszyć wyborcy, oznaczenie miejsca zamieszkania, lub miejsca pobytu w przypadku wyborcy posiadającego zaświadczenie o prawie do głosowania, wskazanie, czy wyborca ma zamiar skorzystać z transportu powrotnego, oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie, oraz numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wyborcy, o ile posiada.

W zgłoszeniu:

- 1) wyborca, którego stan zdrowia nie pozwala na samodzielną podróż, oświadcza o tym fakcie,

2) wyborca niepełnosprawny oświadcza o orzecznym stopniu niepełnosprawności i ważności orzeczenia.

Wyborcę, który zgłosił zamiar skorzystania z prawa transportu do lokalu, wójt (burmistrz, prezydent miasta) informuje o godzinie transportu do lokalu w dniu głosowania, **najpóźniej w 3. dniu przed dniem głosowania.**

Wyborca, który zgłosił zamiar skorzystania z prawa do transportu do lokalu lub transportu powrotnego, może wycofać swoje zgłoszenie albo zrezygnować tylko z transportu powrotnego nie później niż na 2 dni przed dniem głosowania. Wycofanie zgłoszenia albo zrezygnowanie z transportu powrotnego może być dokonane ustnie w urzędzie gminy, pisemnie lub w formie elektronicznej.

III. Prawo do głosowania korespondencyjnego

Głosować korespondencyjnie mogą **wyborcy posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności** w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), w tym także **wyborcy posiadający orzeczenie organu rentowego o:**

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631, 1243 i 1674);
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 4) zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 5) zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Głosować korespondencyjnie **mogą również wyborcy:**

- 1) podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych;
- 2) którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat.

Głosować korespondencyjnie można tylko w kraju.

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien zostać zgłoszony przez wyborcę komisarzowi wyborczemu **najpóźniej w 13. dniu przed dniem wyborów.**

Zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego dotyczy również ewentualnego ponownego głosowania (tzw. II tury). W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca, który nie zgłosił zamiaru głosowania korespondencyjnego przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania (tzw. I turze) zgłosić komisarzowi wyborczemu zamiar głosowania korespondencyjnego w ponownym głosowaniu (tzw. II turze), **najpóźniej w 10. dniu przed dniem ponownego głosowania.**

Wyborca podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych może zgłosić zamiar głosowania korespondencyjnego **najpóźniej w 5. dniu przed dniem wyborów.** Natomiast wyborca, który rozpocznie podleganie obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych po tym terminie, może zgłosić ten zamiar **najpóźniej w 2. dniu przed dniem wyborów.**

W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, który nie zgłosił zamiaru głosowania korespondencyjnego przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania zgłosić komisarzowi wyborczemu zamiar głosowania korespondencyjnego w ponownym głosowaniu, **najpóźniej w 5. dniu przed dniem ponownego głosowania.** Natomiast wyborca, który rozpocznie podleganie obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych po tym terminie, może zgłosić ten zamiar **najpóźniej w 2. dniu przed dniem ponownego głosowania.**

Zgłoszenie, może być dokonane:

- 1) ustnie;
- 2) na piśmie w postaci:
  - a) papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem,
  - b) elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej na stronie internetowej gov.pl, po uwierzytelnieniu tej osoby.
- 3) telefonicznie – w przypadku wyborcy niepełnosprawnego oraz wyborcy podlegającego w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych.

Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), numer PESEL wyborcy, oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie, oraz adres, na który ma być wysłany pakiet wyborczy.

Pomocniczy wzór zgłoszenia zamiaru głosowania korespondencyjnego stanowi *załącznik* do niniejszej informacji.

Do zgłoszenia wyborca niepełnosprawny dołącza kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności. Jeżeli zgłoszenia dokonano ustnie, wyborca musi dodatkowo dostarczyć orzeczenie do urzędu gminy.

W zgłoszeniu wyborca niepełnosprawny może zażądać dołączenia do pakietu wyborczego nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a oraz może zamieścić lub podać adres poczty elektronicznej lub numer telefonu komórkowego oraz informację o wyrażeniu zgody na przekazanie danych do rejestru danych kontaktowych osób fizycznych, o którym mowa w art. 20h ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557, 1222, 1717).

Wyborca głosujący korespondencyjnie będzie ujęty w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla jego stałego miejsca zamieszkania (zgodnie z adresem ujęcia w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców).

Wyborca nie później niż 6. dnia przed dniem wyborów otrzyma pakiet wyborczy, który zostanie doręczony przez przedstawiciela Poczty Polskiej **wyłącznie do rąk własnych** wyborcy, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli wyborca nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

Wyborca podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, otrzyma pakiet **wyborczy nie później niż 2. dnia przed dniem wyborów**. Pakiet zostanie doręczony do drzwi mieszkania lub innego lokalu, w którym przebywa wyborca, przy zachowaniu środków ochrony osobistej.

W przypadku nieobecności wyborcy pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 1 dzień od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu wyborczego przekazywanego wyborcy wchodzi: koperta zwrotna, karta do głosowania, koperta na kartę do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na kartę do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a, jeżeli wyborca niepełnosprawny zażądał jej przesłania.

Na karcie do głosowania wyborca oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania.

Po oddaniu głosu kartę do głosowania należy umieścić w kopercie z napisem „Koperta na kartę do głosowania” i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na kartę do głosowania spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyników głosowania.**

Zaklejoną kopertę na kartę do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej do obwodowej komisji wyborczej.

Następnie należy wypełnić oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu, na którym należy:

- 1) **wpisać miejscowość i datę jego sporządzenia,**
- 2) **własnoręcznie podpisać się.**

Oświadczenie wkłada się do koperty zwrotnej (z adresem obwodowej komisji wyborczej).
Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyników głosowania.

Kopertę zwrotną zawierającą:

- 1) zaklejoną kopertę z kartą do głosowania;
- 2) podpisane oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu

należy zakleić i przekazać przedstawicielowi Poczty Polskiej.

Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną na podstawie okazanego przez wyborcę, który otrzymał pakiet wyborczy, dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Odbiór następuje za pokwitowaniem najpóźniej w:

- 1) dniu wyborów, jeżeli wyborca **w momencie doręczenia pakietu wyborczego zgłosił potrzebę jej odbioru**, pod adresem wskazanym przez tego wyborcę;
- 2) przedostatnim dniem roboczym poprzedzającym dzień wyborów – w placówce Poczty

Polskiej usytuowanej na obszarze gminy, w której wyborca jest ujęty w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców;

- 3) trzecim dniem roboczym poprzedzającym dzień wyborów w dowolnej placówce Poczty Polskiej.

Wyborca **do czasu zakończenia głosowania** może osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji wyborczej, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej.

Wyborca podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych przekazuje, **najpóźniej w dniu wyborów**, przedstawicielowi Poczty Polskiej zamkniętą kopertę zwrotną pod adresem, pod który doręczono mu pakiet wyborczy, przy zachowaniu środków ochrony osobistej.

Głosować korespondencyjne nie mogą wyborcy umieszczeni w spisach wyborców w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych i domach studenckich, a także wyborcy, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania.

IV. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

Głosować przez pełnomocnika mogą wyborcy posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), w tym także **wyborcy posiadający orzeczenie organu rentowego o:**

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631, 1243 i 1674);
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 4) zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 5) zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Ponadto **głosować przez pełnomocnika mogą wyborcy, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 60 lat.**

Głosować przez pełnomocnika można tylko w kraju.

Pełnomocnikiem może być osoba posiadająca prawo wybierania.

Pełnomocnikiem nie może być:

- 1) osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
- 2) mąż zaufania;
- 3) obserwator społeczny;
- 4) osoba kandydująca w wyborach.

Pełnomocnictwo można przyjąć:

- 1) tylko od jednej osoby lub
- 2) od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa wyborca **składa wniosek** do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest ujęty w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców.

Wniosek należy **złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem wyborów.**

Wzór wniosku ustalony został przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji i stanowi *załącznik* do informacji.

Przed pierwszym głosowaniem akt pełnomocnictwa sporządza się odrębnie na pierwsze głosowanie (tzw. I turę) oraz na ponowne głosowanie (tzw. II turę), jeżeli będzie ono przeprowadzane. Natomiast wyborca, który nie złożył wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania

złożyć wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, najpóźniej w 9. dniu przed dniem ponownego głosowania.

Wniosek może być złożony:

- 1) ustnie;
- 2) na piśmie w postaci:
  - a) papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem,
  - b) elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej na stronie internetowej gov.pl, po uwierzytelnieniu tej osoby.

Powinien on zawierać nazwisko i imię (imiona), numer PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy, jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, oraz oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo do głosowania. Wyborca we wniosku może zamieścić adres poczty elektronicznej lub numer telefonu komórkowego oraz informację o wyrażeniu zgody na przekazanie danych do rejestru danych kontaktowych osób fizycznych, o którym mowa w art. 20h ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557, 1222, 1717).

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa — **wzór zgody na przyjęcie pełnomocnictwa** ustalony został przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji i stanowi *załącznik* do informacji;
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności **tylko w przypadku, gdy wyborca udzielający pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miał ukończonych 60 lat.**

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany z zasady w miejscu stałego zamieszkania wyborcy, chyba że wyborca we wniosku zwróci się o jego sporządzenie w innym miejscu na obszarze gminy, w której stale zamieszkuje i ujęty jest w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców.

Wyborca ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez:

- 1) złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa. Oświadczenie należy złożyć w godzinach pracy urzędu gminy.
- 2) doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania w godzinach od 7⁰⁰ do 21⁰⁰, pod warunkiem, że pełnomocnik jeszcze nie oddał głosu.

Wyborca, który udzielił pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu wyborczym, pod warunkiem, że wcześniej nie oddał głosu jego pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez wyborcę powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych i domach studenckich.

Pełnomocnictwa do głosowania nie może udzielić osoba, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego.

V. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji wyborczej, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Wyborca niepełnosprawny może głosować osobiście w lokalu wyborczym w obwodzie głosowania właściwym dla jego miejsca zamieszkania. Może także głosować w wybranym przez siebie lokalu wyborczym dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu powinien on złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania.

Wniosek należy złożyć najwcześniej w 44. dniu a najpóźniej w 3. dniu przed dniem wyborów.

Wniosek dotyczy również ewentualnego ponownego głosowania.

W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania (tzw. II tury) wyborca może również zgłosić wniosek o zmianę miejsca głosowania dotyczący ponownego głosowania. **Wniosek należy złożyć najwcześniej w 13. dniu a najpóźniej w 3. dniu przed dniem ponownego głosowania.**

Po złożeniu powyższego wniosku wyborca zostanie skreślony ze spisu w stałym obwodzie głosowania właściwym dla adresu zameldowania na pobyt stały lub adresu stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej w **dniu 30. dniu przed dniem wyborów.**

VI. Głosowanie w lokalu wyborczym przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a

W lokalu wyborczym wyborca niepełnosprawny może także głosować przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

W dniu wyborów obwodowa komisja wyborcza wraz z kartą do głosowania wyda wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, nakładkę na tę kartę. Po oddaniu głosu wyborca obowiązany jest zwrócić komisji obwodowej nakładkę na kartę.

VII. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu wyborczym

Wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu wyborczym inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter. Nie może ona polegać na sugerowaniu wyborcy sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tego wyborcy. Dopuszczalne jest, aby na życzenie wyborcy niepełnosprawnego w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji, mąż zaufania, ani obserwator społeczny lub międzynarodowy.

Na prośbę wyborcy niepełnosprawnego komisja jest obowiązana do przekazania ustnie treści obwieszczeń wyborczych w zakresie informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak